

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie III./2020
Senát I

Nález:

spisová značka	I. ÚS 332/2019
populárny názov	Dovolanie - majetkový cenaz
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	04.02.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Výlučné a izolované preferovanie úmyslu zákonodarcu bez náležitého zohľadnenia jazykového výkladu relevantného ustanovenia a prihliadnutia na charakter dovolacieho konania a jeho účel pri súčasnej absencii bližšej konkretizácie nerovného postavenia spotrebiteľa a dodávateľa v kontexte dovolacieho konania, ktoré by zvýšenú procesnú ochranu (uplatnenie majetkového cenazu vo výške dvojnásobku minimálnej mzdy) legitímne odôvodnilo, spôsobuje, že výklad relevantného ustanovenia § 422 ods. 1 písm. b) CSP, s ktorým sa najvyšší súd v napadnutom uznesení stotožnil, nie je ústavne konformný. Z uvedeného dôvodu má preferovanie zvýšenej procesnej ochrany spotrebiteľa pri prístupe k dovolaniu povahu neodôvodneného a paušálneho uplatňovania nadradeného postavenia slabšej strany, ktoré porušuje princíp rovnosti zbraní, resp. rovnosti strán v spore, keďže neodôvodnene stavia sťažovateľku ako dovolateľku do podstatne nevýhodnejšej pozície oproti druhej strane
skutkový stav a základné fakty	Žalobou podanou Okresnému súdu Prešov sa sťažovateľka (žalobkyňa) domáhala, aby žalovanému uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke istinu v sume 2 767,67 €, nezaplatené poplatky za poistenie 3,99 €, zmluvný kapitalizovaný úrok v sume 152,92 €, kapitalizovaný úrok z omeškania v sume 1,23 €, úrok z nezaplatenej istiny vo výške 17,90 % ročne od 22. decembra 2015 do zaplataenia, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatenej istiny a nezaplatených úrokov od 22. decembra 2015 do zaplataenia, ako aj náhradu trov konania. Okresný súd prvým výrokom rozsudku z 27. apríla 2017 žalovanému uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 2 925,81 €, ktorá pozostáva z istiny 2 767,67 €, poplatkov za poistenie 3,99 €, úroku do zročnosti 152,92 € a úroku z omeškania 1,23 € s ročným úrokom z omeškania 5 % zo sumy 2 920,59 € od 22. decembra 2015 do zaplataenia, v splátkach v sume 60 € mesačne

	<p>splatných k 25. dňu v mesiaci vopred, počnúc právoplatnosťou rozsudku opakovane do budúca, pod následkom straty výhody splátok do vyrovnania dlhu. Druhým výrokom uvedeného rozsudku okresný súd žalobu vo zvyšnej časti týkajúcej sa úroku z nezaplatených istín vo výške 17,90 % ročne od 22. decembra 2015 do zaplatenia okresný súd zamietol, čo odôvodnil tým, že „po zosplatnení úveru má veriteľ právo len na zákonné úroky z omeškania. Ak by súd priznal úrok aj po tzv. zročnosti, bol by založený krajne nespravodlivý a ústavne nekonformný stav, kde by spotrebiteľ bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by spotrebiteľ na výzvu nevrátil. Tým by boli narušené účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku a veriteľ by naďalej inkasoval úroky ako keby k zmene zmluvy nedošlo.“. Tretím výrokom uvedeného rozsudku okresný súd žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 100 %.</p> <p>Proti druhému výroku rozsudku okresného súdu o zamietnutí žaloby na platenie úrokov po zosplatnení a proti priznaniu možnosti splácať dlžnú sumu v pravidelných mesačných splátkach, ako aj proti tretiemu výroku rozsudku okresného súdu o trovách konania podala sťažovateľka odvolanie.</p> <p>Krajský súd v Prešove prvým výrokom rozsudku z 18. októbra 2017 rozsudok okresného súdu v odvolaní napadnutom výroku, ktorým v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, a vo výroku o náhrade trov konania potvrdil. Druhým výrokom uvedeného rozsudku krajský súd rozhodol, že sporovým stranám nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.</p> <p>Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b) v spojení s § 432 ods. 1 CSP, keďže rozhodnutím odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie a rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, t. j. otázky, či „úrok z poskytnutého úveru je odplatom za poskytnuté peňažné prostriedky a nárok na túto odplatu trvá od ich poskytnutia až do ich vrátenia“.</p> <p>Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako neprípustné, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že predmetom dovolacieho konania je len príslušenstvo pohľadávky, ktorého výška v čase podania dovolania neprevýšila desaťnásobok minimálnej mzdy, a teda prípustnosť dovolania bola v zmysle § 422 ods. 1 písm. c) CSP vylúčená.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Charakter dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku nepriamo determinuje aj postavenie najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, ktorý nemôže byť vnímaný ako tretia inštancia s právomocou preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (k tomu pozri napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017 a 4 Cdo 157/2017). Stanovenie majetkového cenzu obmedzujúceho prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie na výšku sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho konania, je pritom tak, ako to už bolo zdôraznené aj s prihliadnutím na judikatúru ESLP, v komplexnom ponímaní legitímne a korešponduje postaveniu a úlohám, ktoré najvyšší súd ako dovolací súd plní.</p> <p>Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je v prípade, že ním dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (tak ako to je aj v prípade sťažovateľky) riešenie zásadných právnych otázok, ktoré neboli vyriešené dovolacím súdom v jeho rozhodovacej praxi [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP], prípadne zjednocovanie judikatúry [§ 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP]. Aj z týchto dôvodov preto prípadné rozhodnutie najvyššieho súdu v dovolacom konaní presahuje hranice rozhodnutia inter partes, keďže má oveľa širší a</p>

všeobecnejší dosah pre aplikačnú prax všeobecných súdov a v konečnom dôsledku aj pre správanie oboch strán v spotrebiteľskom vzťahu ako takom.

Všeobecne je dôvodom zvýšenej ochrany strán v spore potreba dorovnania procesného postavenia slabšej strany s cieľom zachovania funkčnej procesnej rovnosti. V záujme vyhnúť sa neodôvodnenému paušálnemu uplatňovaniu nadradeného postavenia slabšej strany je nevyhnutné uplatňovať princíp ochrany slabšej strany rozumne a v procesnoprávných súvislostiach (k tomu pozri aj Števček, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 45 až 46).

Úprava konkrétnych odchýlok od všeobecnej úpravy sporových pravidiel je na účel zaistenia de facto rovnosti, resp. rovnosti šancí (o ktoré v prípade pozitívnej diskriminácie, na ktorú najvyšší súd v konkrétnych okolnostiach veci poukazuje, ide) pri uplatňovaní nároku na súde alebo bránení sa voči nárokom druhej strany pri spotrebiteľských sporoch predmetom predovšetkým ustanovení prvého dielu druhej hlavy tretej časti Civilného sporového poriadku. V ustanoveniach § 290 až § 300 CSP zahŕňa vo svojej podstate pravidlá protežujúce zvýšenú ochranu spotrebiteľa v procesnom štádiu po začatí konania (zastúpenie spotrebiteľa, poučovacia povinnosť, spojenie vecí, zmena žaloby, dokazovanie, nariadenie pojednávania, osobitné ustanovenia o rozhodnutiach). Ustanovenia § 301 až § 306 CSP pojednávajú o osobitnom konaní o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach, ktoré v súlade s § 302 CSP možno začať len na podnet špecificky legitimovaných subjektov (v súlade s § 302 CSP žalobu podľa § 301 môže proti dodávateľovi podať iba právnická osoba založená alebo zriadená na ochranu spotrebiteľa a orgán dohľadu podľa osobitného predpisu).

Aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné inštitúty s tým, že táto ochrana je už súčasťou zákonnej normy ako účel právnej normy a už nepotrebuje osobitnú expanzívnu interpretáciu nad rámec interpretačných štandardov vrátane teleologického výkladu. Koncept ochrany spotrebiteľa v klasickom poňatí nie je v napätí s ústavou, ale to neznamená, že je priamo ústavným princípom (PL. ÚS 11/2016, pozri aj rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-42/15 z 9. 11. 2016 vo veci Home Credit Slovakia, a. s. proti Kláre Bíróovej).

Ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zistil, že základom najvyšším súdom prezentovanej interpretácie ustanovení § 422 ods. 1 CSP, ktorá viedla k odmietnutiu dovolania sťažovateľky pre jeho neprípustnosť, je znenie dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku, resp. len tej časti dôvodovej správy, ktorá vo vzťahu k uvedenému ustanoveniu uvádza: „Predkladateľ zavádza jednotné kritérium hodnoty sporu bez rozdeľovania na občianskoprávne a obchodné spory, ktoré z povahy veci stratilo zmysel. Tzv. bagateľný cenový je v sporoch s ochranou slabšej strany stanovený nižšie ako všeobecné kritérium z dôvodu zvýšenej procesnej ochrany slabšej strany.“ Okrem toho, že výklad práva podľa dôvodovej správy (tzv. autentický výklad) je iba jedným z možných spôsobov interpretácie právnej normy, citovaná časť dôvodovej správy ani konkrétne nerieši prípustnosť, resp. neprípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

„V právnej vede neexistuje všeobecne prijatá dohoda, či niektorá z metód výkladu má prioritu. Jednotlivé metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a rozumne odôvodniteľnému vysvetleniu textu právnej normy a jej účelu. ... jazykový, systematický, teleologický, historický aj porovnávací výklad má spoločný menovateľ vo formách logickej argumentácie. Prvosledovou metódou výkladu a uplatnenia všeobecne záväzného právneho predpisu v

	<p>materiálnom právnom štáte je metóda doslovného výkladu. Až tam a vtedy, kde a keď doslovným výkladom nemožno jednoznačne identifikovať subjekt, obsah alebo objekt právnej normy, sa v materiálnom právnom štáte možno odkloniť od doslovného výkladu a nejasnosť právnej úpravy odstraňovať prostredníctvom inej metódy výkladu.“ (Drgonec, J. Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 131 a 133).</p> <p>Účel § 421 ods. 1 písm. b) v spojení s § 432 ods. 1 CSP, ako aj účel § 422 ods. 1 CSP je primárne potrebné hľadať v súlade s ich znením, čo však najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky proti rozsudku odvolacieho súdu neurobil. Výlučné a izolované preferovanie úmyslu zákonodarcu bez náležitého zohľadnenia jazykového výkladu relevantného ustanovenia a prihliadnutia na charakter dovolacieho konania a jeho účel pri súčasnej absencii bližšej konkretizácie nerovného postavenia spotrebiteľa a dodávateľa v kontexte dovolacieho konania, ktoré by zvýšenú procesnú ochranu (uplatnenie majetkového cenzu vo výške dvojnásobku minimálnej mzdy) legitímne odôvodnilo, spôsobuje, že výklad relevantného ustanovenia § 422 ods. 1 písm. b) CSP nie je ústavne konformný. Z uvedeného dôvodu má preferovanie zvýšenej procesnej ochrany spotrebiteľa pri prístupe k dovolaniu povahu neodôvodneného a paušálneho uplatňovania nadradeného postavenia slabšej strany, ktoré porušuje princíp rovnosti zbraní, resp. rovnosti strán v spore, keďže neodôvodnene stavia sťažovateľku ako dovolateľku do podstatne nevýhodnejšej pozície oproti druhej strane. Interpretácia § 422 ods. 1 CSP prezentovaná najvyšším súdom v dostatočnej miere nezohľadňuje charakter dovolacieho konania a jeho účel, postavenie najvyššieho súdu v systéme všeobecného súdnictva a v konečnom dôsledku spôsobuje uplatnenie rozdielnych podmienok v prístupe k dovolaniu medzi spotrebiteľom a dodávateľom.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Základné práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. marca 2019 porušené boli. 2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sz 28. marca 2019 zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie. 3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť trovy konania. 4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovuje.
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESRP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok</p>
<p>klúčové slová</p>	<p>občianske súdne konanie-Civilný sporový poriadok dovolanie-prípustnosť</p>

<p>spisová značka</p>	<p>I. ÚS 457/2019</p>
<p>populárny názov</p>	<p>Nepredloženie vyjadrenia odvolaciemu súdu</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Jana Baricová</p>
<p>druh konania</p>	<p>konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb</p>
<p>druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p>Nález - Nález</p>
<p>dátum rozhodnutia</p>	<p>03.03.2020</p>
<p>dotknuté články ústavy</p>	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p>

a medzinárodných zmlúv	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Civilný sporový poriadok inštruuje, že pokiaľ odvolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, súd na vyjadrenie k odvolaniu nevyzýva a neurčuje v danej súvislosti ani žiadnu procesnú lehotu (§ 373 ods. 3 CSP). Keďže súd prvej inštancie pri odvolaní proti nemeritórnemu rozhodnutiu na vyjadrenie k odvolaniu nevyzýva, svoj ďalší procesný postup neviaže na uplynutie lehoty na vyjadrenie k odvolaniu. Po doručení odvolania protistrane súd prvej inštancie predloží vec bez ďalšieho odvolaciemu súdu. Z povahy veci je zrejmé, že ustanovenia § 374 ods. 1 a 2 CSP sa v prípade odvolania proti rozhodnutiu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, nepoužijú. To, samozrejme, nebráni protistrane vyjadriť sa relevantným spôsobom k podanému odvolaniu. Takéto vyjadrenie by mal súd prvej inštancie (alebo odvolací súd) doručiť ostatným subjektom v zmysle druhej vety § 374 ods. 3 CSP, keďže riadne doručenie prvého vyjadrenia k odvolaniu je vždy nevyhnutné považovať za potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces. Z uvedeného vyplýva, že takéto vyjadrenie by mal mať o to viac k dispozícii krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní a v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia sa s námietkami v ňom predostretými argumentačne vysporiadať tak, aby sa sťažovateľkino právo vyjadriť sa k odvolaniu realizovalo nielen po formálnej stránke, ale aby bolo aj reálne vykonané.
skutkový stav a základné fakty	<p>Na Okresnom súde Nitra sa viedlo konanie o žalobe sťažovateľky, ktorou sa proti žalovanej domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Dôvodom podania žaloby bola kúpna zmluva, ktorou sťažovateľka predala žalovanej nehnuteľnosť, avšak táto kúpna zmluva trpela dôvodmi absolútnej neplatnosti. Po podaní žaloby o určenie vlastníckeho práva došlo k podaniu protestu prokurátora proti rozhodnutiu o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech žalovanej. Protestu prokurátora bolo vyhovené, rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech žalovanej bolo zrušené a sťažovateľka sa opätovne stala vlastníčkou nehnuteľnosti. Na základe uvedeného opadol dôvod podanej žaloby na určenie vlastníckeho práva, a preto vzala sťažovateľka svoj žalobný návrh v celom rozsahu späť.</p> <p>Okresný súd uznesením z 13. apríla 2017 konanie zastavil a o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadna zo strán nemala mať právo na ich náhradu. Proti tomuto rozhodnutiu žalovaná podala odvolanie. K odvolaniu žalovanej sa na základe výzvy okresného súdu vyjadrila sťažovateľka podaním zo 7. septembra 2017, ktoré však údajne nebolo predložené odvolaciemu súdu.</p> <p>Krajský súd uznesením z 28. marca 2018 rozhodnutie okresného súdu vo výroku o náhrade trov konania zmenil, aplikujúc § 256 ods. 1 CSP tak, že žalovanej priznal nárok na ich náhradu vo výške 100 %. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že § 256 CSP vyžaduje pre priznanie náhrady trov konania zodpovednosť za zavinenie účastníka, ktorého procesný úkon mal za následok zastavenie konania. Prvkom zavinenia môže byť aj odpadnutie predmetu sporu, čo však nie je možné pripočítať na ťarchu strany, ktorá sa v konaní iba bránila. V tejto súvislosti uviedol, že ak má strana sporu vedomosť o tom, že predmet sporu opadol, je bezpochyby v jej záujme, aby čo najskôr vzala svoj návrh späť, inak sa môže dostať do situácie, keď pre svoju pasivitu bude musieť znášať náhradu trov konania ňou zapríčinených. Prenesením uvedených záverov na prípad sťažovateľky vysvetlil, že k prevzatiu právneho zastupovania žalovanej advokátskou kanceláriou došlo až v máji 2016, teda 4 mesiace po vydaní rozhodnutia okresného úradu, resp. viac ako dva mesiace po zastavení správneho konania. Sťažovateľka teda mala podľa názoru krajského súdu dostatočný časový priestor, aby vzala svoju žalobu späť ešte predtým, ako sa žalovaná nechala zastúpiť terajším právnym zástupcom a zabránila tak vzniku trov právneho zastúpenia.</p>
z odôvodnenia	Ústavný súd sa už viackrát zaoberal otázkou, ktorá sa týkala náhrady trov konania o určenie vlastníckeho práva na krajskom súde, kde ako žalovaná

vystupovala ... v súvislosti s výkupom pozemkov pod strategickým parkom (napr. I. ÚS 210/2019, I. ÚS 222/2019). Z pohľadu ústavného súdu treba súhlasiť so sťažovateľkou v tom, že v čase podania určovacej žaloby naozaj nemala inú právnu možnosť domôcť sa ochrany svojich práv, a preto je potrebné z procesného hľadiska urobiť záver, že žaloba bola podaná dôvodne (to sa samozrejme môže, ale nemusí vzťahovať na hmotnoprávnu dôvodnosť žaloby, ktorá sa však v takomto prípade neskúma a neposudzuje). Z argumentácie krajského súdu však vôbec nevyplýva, akým správaním (čím) mala sťažovateľka procesne zaviniť potrebu späťvzatia žaloby a následného zastavenia konania. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vyzdvihol ako nosný, resp. jediný dôvod tvoriaci základ jeho rozhodnutia dlhší časový odstup od rozhodnutia Okresného úradu Nitra, ktorým sa vyhovel protestu prokurátora, až do späťvzatia žaloby.

Na druhej strane okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia správne konštatoval, že k zastaveniu konania došlo vplyvom konania prokurátora a správnych orgánov, na ktoré sťažovateľka nemala žiaden vplyv, a podanie žaloby bolo jedinou možnosťou pre sťažovateľku, ako ochrániť svoje právo.

Z uvedeného teda vyplýva, že krajský súd sa vychádzajúc z § 256 ods. 1 CSP postavil k otázke vyriešenia miery zavinenia na späťvzatí žaloby prísne formalisticky, keď zavinenie bez hlbšieho a dôslednejšieho skúmania (napr. z akých dôvodov bola žaloba podaná, aká aktivita bola vyvíjaná jednotlivými stranami sporu v priebehu konania) pripísal na ťarchu strany, ktorá úkon späťvzatia vykonala.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2899/2010 z 8. marca 2011, ktorý okrem iného uviedol: „... Nyní posuzovaný případ přílehavě ukazuje, že teze (kterou aplikoval i městský soud), dle níž to, zda byla zpět vzata žaloba podána důvodně, tedy zda zastavení řízení procesně zavinił žalovaný, lze zjistit jen z porovnání petitu žaloby a následného chování žalovaného, může být přepjatým formalismem a v extrémním rozporu s principy spravedlnosti. V konkrétním případě - jako byla nyní posuzovaná věc - může být nutné přihlížet i k odůvodnění žalobního petitu, a to za účelem eliminace stavu, který by byl v extrémním rozporu s principy spravedlnosti. Princip procesního výsledku nelze chápat formálně, neboť nejen petit, ale i žalobní tvrzení, tedy důvody žaloby vyjadřují, proč se žalobce žalovaného plnění domáhá...“

Tento záver je plne uplatniteľný aj vo veci sťažovateľky. Orgánom verejnej moci a predovšetkým všeobecným súdom nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávných princípov. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov teda nemožno opomínať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho-ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu (I. ÚS 155/2017, ZNaU 28/2017, pozri aj nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 1241/12 z 13. marca 2013, z ktorého navyše vyplýva, že povinnosť súdov vyhľadávať právo neznamená len vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomom texte, ale tiež povinnosť zisťovať a formulovať, čo je konkrétnym právom aj tam, kde ide o interpretáciu abstraktných noriem a ústavných zásad).

Podľa názoru ústavného súdu bol krajský súd povinný dôsledne preskúmať a spravodlivo vyvážiť všetky okolnosti danej veci (berúc ohľad aj na dôvody podania žaloby) a až na tom základe vyvodíť svoj právny názor a odôvodniť ho. V tomto smere je teda opodstatnená nielen námietka sťažovateľky týkajúca sa otázky posudzovania miery zavinenia, ale i námietka, ktorou poukazovala na nedostatočnosť riadneho a presvedčivého odôvodnenia napadnutého uznesenia.

K námietke sťažovateľky o nevysporiadaní sa krajského súdu s rozhodovacou

praxou iných senátov krajského súdu ústavný súd opätovne uvádza, že (i z vlastnej činnosti) je mu známe, že na okresnom súde bolo vedených niekoľko obdobných sporov ako kauza sťažovateľky, pričom rozhodovacia prax okresného súdu, a nadväzne krajského súdu v otázke priznania náhrady trov konania v prípade späťvzatia žaloby je rozdielna.

V tejto súvislosti ústavný súd už v minulosti vyslovil, že aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 300/06). Pokiaľ súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená, podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo strany sporu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06). Potreba vysporiadať sa so známym rozhodnutím súdu v obdobnej veci z hľadiska jeho dôvodov, pokiaľ príslušný súd dospeje následne k opačnému názoru, je súčasťou požiadavky na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (II. ÚS 426/2012). Právna istota spolu s požiadavkou ochrany legitímnych očakávaní principiálne neznamená právo strany sporu na rovnaké právne posúdenie jeho veci. Nesporne však znamená právo na vysvetlenie dôvodov, pre ktoré sa konajúci orgán verejnej moci od stabilného, doteraz zastávaného právneho názoru odchyľuje (III. ÚS 51/2014).

Existenciu rozhodnutí krajského súdu vydaných v skutkovo identických prípadoch, v ktorých krajský súd rozhodol odchylným spôsobom, vníma ústavný súd ako ústavne neudržateľnú. Zmena právneho názoru v obdobnej veci bez akéhokoľvek vysvetlenia zo strany súdu, prečo k zmene došlo, sa javí ako arbitrárnosť (svojevôľa) a je zásahom do princípu právnej istoty ako súčasťou právneho štátu, keďže tento princíp predpokladá, že skutkovo obdobné veci budú obdobne právne posudzované. V súčasnosti nie je úlohou ústavného súdu určiť (vzhľadom na princíp subsidiarity), ktorý z odlišných právnych názorov je správny, pretože riešenie tohto problému a zjednotenie rozhodovania je v pôsobnosti krajského súdu. Ústavný súd svojím rozhodnutím iba otvára cestu na riešenie problému v rámci odvolacieho konania.

Z pohľadu spravodlivosti parciálnej časti súdneho procesu, akým je rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania, sa ústavnému súdu v okolnostiach danej veci javí, že vzhľadom na výnimočnosť situácie sa žiadalo zaoberať otázkou či možno označiť túto procesnú situáciu (t. j. dôvody podania i späťvzatia žaloby) za dôvod hodný osobitného zreteľa, opodstatňujúci prijatie takého záveru, že stranám sa nárok na náhradu trov predmetného konania nepriznáva. K späťvzatiu žaloby totiž viedli objektívne dôvody – protest prokurátora, na ktorý sťažovateľka a ani žalovaná nemali dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva sťažovateľky, čím odpadol predmet žaloby. K obdobným záverom ústavný súd dospel aj v náleze sp. zn. I. ÚS 222/2019 z 20. augusta 2019, resp. v náleze sp. zn. IV. ÚS. 614/2018 z 20. augusta 2019.

Na takúto možnosť rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania údajne poukazovala i sťažovateľka vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovanej, ktoré krajský súd pred svojím rozhodovaním podľa jej vyjadrenia nemal k dispozícii. Aj v odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajský súd uvádza, že sťažovateľka sa k odvolaniu žalovanej nevyjadrila. Túto procesnú situáciu však krajský súd v rámci vyjadrenia k ústavnej sťažnosti nijako neosvetlil.

V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“ je, aby všetci účastníci konania (sporové strany) mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a

reagovať na „protiargumenty“ protistrany (napr. IV. ÚS 147/04, IV. ÚS 42/09, IV. ÚS 259/2011, I. ÚS 284/2016). Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry požaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť a príslušnú argumentáciu za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej protistrana. Aj Súdny dvor Európskej únie zdôraznil, že na splnenie požiadaviek spojených s právom na spravodlivé súdne konanie je potrebné, aby sa účastníci konania oboznámili a mali možnosť kontradiktórne sa vyjadriť ku skutkovým, ako aj k právnym okolnostiam, ktoré sú rozhodujúce pre výsledok konania (pozri rozsudok Komisia/Írsko a i. z 2. 12. 2009, C89/08 P, Zb. s. II1245, už citovaný bod 55, ako aj bod 56).

V súvislosti s procesnou situáciou sťažovateľky Civilný sporový poriadok inštruuje, že pokiaľ odvolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, súd na vyjadrenie k odvolaniu nevyzýva a neurčuje v danej súvislosti ani žiadnu procesnú lehotu (§ 373 ods. 3 CSP). Keďže súd prvej inštancie pri odvolaní proti nemeritórnemu rozhodnutiu na vyjadrenie k odvolaniu nevyzýva, svoj ďalší procesný postup neviaže na uplynutie lehoty na vyjadrenie k odvolaniu. Po doručení odvolania protistrane súd prvej inštancie predloží vec bez ďalšieho odvolaciemu súdu. Z povahy veci je zrejmé, že ustanovenia § 374 ods. 1 a 2 CSP sa v prípade odvolania proti rozhodnutiu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, nepoužijú. To, samozrejme, nebráni protistrane vyjadriť sa relevantným spôsobom k podanému odvolaniu, čo sťažovateľka zrejme využila. Takéto vyjadrenie by mal súd prvej inštancie (alebo odvolací súd) doručiť ostatným subjektom v zmysle druhej vety § 374 ods. 3 CSP, keďže riadne doručenie prvého vyjadrenia k odvolaniu je vždy nevyhnutné považovať za potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces (obdobne Števček M., Ficová S., Baricová, J., Mesiarkinová S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 1260). Z uvedeného vyplýva, že takéto vyjadrenie by mal mať o to viac k dispozícii krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní a v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia sa s námietkami v ňom predostretými argumentačne vysporiadať tak, aby sa sťažovateľkino právo vyjadriť sa k odvolaniu realizovalo nielen po formálnej stránke, ale aby bolo aj reálne vykonané.

Berúc do úvahy znenie čl. 9 CSP, ktorý ustanovuje, že strany majú právo oboznámiť sa okrem iného s návrhmi protistrany a vyjadriť k nim svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon, v spojení so skutočnosťou, že Civilný sporový poriadok žiaden rozsah vyjadrenia protistrany v danom prípade nestanovuje, ešte podľa názoru ústavného súdu neznamená to, že z ústavnoprávneho hľadiska nemusí byť zabezpečená rovnosť zbraní a kontradiktórnosť v minimálnom rozsahu (v súlade s princípom hospodárnosti konania, pozn.), keďže sa v okolnostiach posudzovanej veci rozhodovalo o nároku na náhradu trov konania (m. m. III. ÚS 220/2018).

Z tohto pohľadu sa javí byť i táto námietka sťažovateľky o porušení práva na spravodlivý proces opodstatnená. Za rozhodujúce skutočnosti ústavný súd považoval to, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu nie je prípustný ani riadny, ani mimoriadny opravný prostriedok, teda tento zásah do princípu kontradiktórnosti, ako aj rovnosti zbraní nebolo možné zhojiť v nasledujúcom v odvolacom, príp. v dovolacom konaní, a taktiež to, že (iba) v dôsledku odvolania žalovanej (bez možnosti zohľadnenia vyjadrenia sťažovateľky k podanému odvolaniu) bolo uznesenie okresného súdu vo výroku o nároku na náhradu trov konania zmenené v neprospech sťažovateľky a bolo ním rozhodnuté o subjektívnych právach, resp. povinnostiach sťažovateľky.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:

1. Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského

	<p>súdu v Nitre z 28. marca 2018 porušené boli.</p> <p>2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre z 28. marca 2018 zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.</p> <p>3. Krajský súd v Nitre je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	<p>Ústavný súd Slovenskej republiky: I. ÚS 210/2019, I. ÚS 222/2019, I. ÚS 147/04, IV. ÚS 42/09, IV. ÚS 259/2011, I. ÚS 284/2016, III. ÚS 220/2018</p> <p>Ústavný súd Českej republiky: I. ÚS 2899/2010, IV. ÚS 1241/12</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	trovy konania-náklady konania práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu

spisová značka	I. ÚS 484/2019
populárny názov	Elektronický podpis
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.02.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov</p>
analytická právna veta	Podľa § 427 ods. 1 prvej vety CSP dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Predloženiu veci dovolaciemu súdu na rozhodnutie o dovolaní predchádzajú úkony súdu prvej inštancie uvedené v § 436 CSP a v rámci tejto časti konania by mal súd prvej inštancie v súvislosti so zabezpečením elektronického spôsobu komunikácie prijať také materiálo-technické opatrenia, aby k nejasnostiam týkajúcim sa toho, aká fyzická osoba ten-ktorý dokument elektronicky podpísala, nedochádzalo.
skutkový stav a základné fakty	V konaní o zaplatenie sumy 5 000 € s príslušenstvom vedenom Okresným súdom Bratislava III najvyšší súd napadnutým uznesením podľa § 447 písm. e) CSP odmietol dovolanie sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z dôvodu, že dovolanie dovolateľa nebolo spísané advokátkou, ale „bolo spísané advokátskym koncipientom, ktorý bol na tento úkon poverený advokátom podľa § 64 ods. 2 zákona o advokácii“, a teda nebola splnená osobitná procesná podmienka dovolacieho konania podľa § 429 ods. 1 CSP.
z odôvodnenia	Ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach daného prípadu nebolo sporné, že krajský súd sťažovateľa o povinnosti byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, ako aj o povinnosti spísania dovolania a iných podaní dovolateľa advokátom v zmysle § 429 ods. 1 CSP riadne poučil. Sťažovateľ si mal na jeho zastupovanie v dovolacom konaní zvoliť advokátsku kanceláriu ... konajúcu prostredníctvom konateľky a advokátky ..., ktorá je povinná v konaní pred súdom doručovať podania do elektronickej schránky súdu a používať pri

elektronickej komunikácii so súdom elektronickú schránku aktivovanú na doručovanie, ktorej je majiteľom.
Na účel overenia opodstatnenosti námietok sťažovateľa uvedených v ústavnej sťažnosti si ústavný súd vyžiadala spis okresného súdu, z obsahu ktorého zistil, že z elektronickej schránky advokátky boli okresnému súdu 24. septembra 2018 doručené štyri elektronické dokumenty.

Podľa (vytlačeného) výsledku overenia kvalifikovaného elektronického podpisu dokument ... podpísala advokátska koncipientka, dokument ... podpísala advokátka, dokument ... podpísala advokátka a dokument ... podpísala advokátska koncipientka (č. l. 211 až 214).

Na č. l. 204 súdneho spisu sa nachádza sprievodný list, označený ako „Dovolanie žalobcu“, s textom: „Dobrý deň ako splnomocnený právny zástupca žalobcu ..., v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III a na Krajskom súde v Bratislave, týmto podávame dovolanie proti Rozsudku Krajského súdu v Bratislave. S pozdravom (podpísaná advokátska koncipientka).“ Na č. l. 205 až 207 súdneho spisu sa nachádza dovolanie žalobcu z 22. septembra 2018. Na č. l. 208 súdneho spisu sa nachádza plnomocenstvo sťažovateľa (dovolatela) advokátke na jeho zastupovanie v dovolacom konaní z 28. augusta 2018 a na č. l. 209 súdneho spisu sa nachádza poverenie advokátky advokátskej koncipientke v zmysle § 64 ods. 2 zákona o advokácii z 13. júna 2018.

Ani jeden z uvedených písomných dokumentov nemá k sebe pripojené (vytlačené) samostatné potvrdenie o výsledku overenia kvalifikovaného elektronického podpisu, a teda overiť, aká fyzická osoba, ten-ktorý dokument elektronicke podpísala, nie je z obsahu spisu okresného súdu reálne možné.

Nedostatok zistený ústavným súdom však nemožno pripísať na ťarchu najvyššieho súdu, keďže podľa § 427 ods. 1 prvej vety CSP dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Predloženiu veci dovolaciemu súdu na rozhodnutie o dovolaní predchádzajú úkony súdu prvej inštancie uvedené v § 436 CSP a v rámci tejto časti konania by mal súd prvej inštancie v súvislosti so zabezpečením elektronického spôsobu komunikácie prijať také materiálno-technické opatrenia, aby k nejasnostiam týkajúcim sa toho, aká fyzická osoba ten-ktorý dokument elektronicke podpísala, nedochádzalo.

Najvyšší súd v čase rozhodovania o dovolaní sťažovateľa dokumentom, na základe ktorého by bolo možné bez akýchkoľvek pochybností zistiť, aká fyzická osoba dovolanie sťažovateľa elektronicke podpísala, nedisponoval.

Uvedené zistenie ústavného súdu nič nemení na tom, že výklad § 429 ods. 1 CSP najvyšším súdom v napadnutom uznesení, hoci vychádzajúci z podkladom predložených prvoinštančným súdom, nie je ústavne súladný, a teda najvyšší súd splnenie obligatórnej náležitosti dovolania podľa druhej vety § 429 ods. 1 CSP v danom prípade neposúdil ústavne konformným spôsobom.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:

1. Základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. júla 2019 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. júla 2019 zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

	3. Sťažovateľovi náhradu trov konania nepriznáva.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESRP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	konanie-splnenie podmienok konania dovolanie-dovolacie konanie advokát, advokácia-zastúpenie advokátom občianske súdne konanie-Civilný sporový poriadok

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.